

Ilmaan kietoutuneet

Ryhmälähtöinen tanssiteos avaamassa ymmärrystä yksilön yhteydestä ilmastoon

Nella Turkki

TIIVISTELMÄ

■ Käytäntökuvaus havainnollistaa kahta erilaista ryhmälähtöistä tanssiprojektia, jotka molemmat tutkivat yksilön suhdetta ekologisiin kriiseihin sekä ilmastonmuutoksen herättämiin tunteisiin. Käytäntökuvaus avaa ymmärrystä siitä, miten monimuotoisen ryhmän kanssa toteutettu esitysprojekti voi toimia alustana ilmastonmuutoksen käsittelyssä.

Ensimmäinen projekti oli nimeltään #LUFT (suom. ilma). Se toteutettiin Saksassa Herneessä 9–17-vuotiaiden lasten ja nuorten kanssa. Ryhmä oli hyvin monimuotoinen erilaisten kulttuuritaustojen ja osallistujien ikäerojen vuoksi. #LUFT esitystä harjoiteltiin syksyn 2019 aikana, ja projekti sai ensi-iltansa *Flottmannhallen*-kulttuuritalossa marraskuussa 2019.

Toinen projekti, ILMA-tanssiteos, toteutettiin Zodiakissa, joka on Helsingissä sijaitseva uuden tanssin keskus, yhdessä monimuotoisen ja ylisukupolvisen ryhmän kanssa. Ryhmän osallistujat olivat 14–84-vuotiaita. ILMA tutki tanssin keinoin ilmastonmuutoksen herättämiä tunteita sekä luontosuhdetta tässä ajassa. ILMA sai ensi-iltansa Zodiak Uuden tanssin keskuksessa maaliskuussa 2020.

#LUFT- ja ILMA-projektit rakennettiin samankaltaisia työkaluja käyttäen, ja esitysmateriaalin tuottivat esiintyjät itse autobiografisten harjoitteiden, tanssi-improvisaation ja keskustelun keinoin. Käytäntökuvaus perustuu kokemukseeni teosten ohjaajana sekä ryhmiltä keräämäni suulliseen ja kirjalliseen palautteeseen.

Avainsanat: *ilmasto, monimuotoisuus, tanssi, ryhmälähtöisyys, esitys*

ABSTRACT

THE AIR WE SHARE – THE PROCESS OF A GROUP-BASED DANCE PERFORMANCE AS AN IGNITER OF CLIMATE AWARENESS

■ This practice description refers to two group-based dance performances exploring subjective relations to climate change and climate emotions. The description offers examples of how performance projects can function as a platform for broader dialogue in the context of climate education.

#LUFT explored climate change together with 9 to 17 years old participants from Herne, Germany. The project was rehearsed during the autumn of 2019 and premiered in November 2019 at Flottmannhallen, Herne. ILMA was a dance performance project with participants aged between 14 and 84 years from various backgrounds. ILMA premiered at the Zodiak New Dance Centre in Helsinki in March 2020. The participants of both performances were found via open calls.

The creations of #LUFT and ILMA were based on similar methods to use the participants' own memories and ideas through autobiographical performance tools, dance improvisation, and dialogue. This description draws from my personal experiences as a director and reflections collected from the participants of both groups.

Keywords: *climate, diversity, dance, group-based, performance*

Johdanto

Ihmisen aiheuttama ilmaston lämpeneminen, napajäätiköiden sulaminen, ekologiset katastrofit ympäri maapalloa, sukupuuttoaalto, lajien moninaisuuden kato ja viimeisenä globaalisti mylläävä koronapandemia muistuttavat 2020-luvun ihmistä siitä, miten toisiinsa kietoutuneena ihmiset ja muu luonto elävät tällä planeetalla. Vaikka kansainväliset tutkijat ovat jo pitkään varoittaneet ilmastonmuutoksen aiheuttamista vaaroista, ei poliittisessa päätöksenteossa tai ihmisten käyttäytymistavoissa nähdä suurta muutosta (IPCC 2018). Kauhukuvat ilmastonmuutoksesta jäävätkin usein ruutujen taakse ja tapahtuvat kaukana länsimaisen ihmisen arkielämästä. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat tuhot koskettavat jo valmiiksi heikossa asemassa olevia ihmisiä globaalisti (Hansen & Cramer 2015, 182–185). Yhteys luonnon muutoksista saadun tiedon ja ihmisen oman toiminnan välillä tuntuu katkenneen, tai tietoon on usein helpompi luoda etäisyyttä kuin ryhtyä toimintaan. Moni kokee riittämättömyyden tunnet-

ta näiden suurien asioiden edessä ja vaihtaa siksi mieluummin kanavaa tai keskustelunaihetta kuin kohtaa epämiellyttäviä totuuksia. Tämä osoittaa, ettei pelkkä tieto saa aikaan muutosta, vaan tarvitaan valmiuksia käsitellä ja luoda omaa suhdetta vaikeisiin ilmastonmuutosteemoihin, jotta päästään toiminnan tasolle (Pihkala 2019b, 28).

Tanssi- ja teatteripedagogina sekä ohjaajana minua kiinnostaa, miten luova esityksen rakentamisen prosessi monimuotoisen ryhmän kanssa voi toimia tilana tutkia haastavia aiheita yhteisöllisesti, osallistaen ja herättäen keskustelua. Haluan taiteen, kehollisuuden ja ryhmässä syntyneen dialogin keinoin syventää yksilön suhdetta ilmastoon sekä luoda tilaa toiminnallisuudelle.

Tämä käytäntökuvaus peilaa kahta erilaista tanssiprojektia, jotka molemmat tutkivat ryhmälähtöisesti yksilön suhdetta ekologisiin kriiseihin ja ilmastonmuutoksen herättämiin tunteisiin (ks. Pihkala 2019a; 2019b). Rajaan näiden monisyisten esitysprosessien tarkastelun kolmeen näkökulmaan: 1) autobiografisen eli omaelämäkerrallisen esityksen rakentamiseen, 2) kehollisen yhteyden löytämiseen sekä 3) esitykseen jakamisen tilana.

#LUFT-niminen nuorten tanssiteos (suom. ilma) toteutettiin Saksassa Herneen kaupungissa kymmenen 9–17-vuotiaan nuoren kanssa elo–mar-raskuun 2019 aikana. Nuorista valtaosa oli ensimmäisen tai toisen polven maahanmuuttajia, ja ryhmäläiset puhuivat äidinkielenään kuutta eri kieltä. Projektin ohjeistus toteutettiin saksaksi ja tukikieliä käyttäen, sillä se oli kaikille ryhmäläisille helpointa. #LUFT-projektissa mukana olevia lapsia ja nuoria yhdisti kiinnostus tanssia ja esiintymistä kohtaan, vaikka taustoiltaan he tulivatkin erilaisista ympäristöistä. #LUFT-projektissa yhteistyössä toimivat *Chance Tanz* -tanssisäätiö, *Pottporus*-katutanssiyhdistys sekä *Flottmannhallen*-kulttuuritalo. Työryhmää ohjasi kaksi ohjaajaa: minä ja Janis Heldmann.

ILMA-tanssiteos oli ryhmälähtöisesti rakennettu tanssiteos, joka tutki tanssin keinoin ilmastonmuutoksen herättämiä tunteita sekä luontosuhdetta tässä ajassa. Ryhmä koostui kolmestatoista 14–84-vuotiaasta osallistujasta, joilla oli erilaiset taustat. Ryhmän jäsenistä noin puolella oli kokemusta tanssista ja teatterista, ja puolet oli ensikertalaisia. Projektissa käytettiin suomen kielen lisäksi viittomakieltä ja osalla ryhmässä oli liikumarajoitteita, mikä vaikutti projektin suunnitteluun ja toteutukseen. ILMA-tanssiteos sai ensi-iltansa Zodiak Uuden tanssin keskuksella 7. maaliskuuta 2020 kahden kuukauden harjoittelun jälkeen.

Molempien projektien osallistujat löytyivät avoimen haun ja kaikille avoimen työpajan kautta. #LUFT- ja ILMA-projektit rakennettiin samankaltaisia työkaluja käyttäen, vaikka projektin ryhmät ja lopullinen sisältö olivatkin hyvin erilaisia. Tämä käytäntökuvaus pohjaa omiin muistiinpanoihini ohjaajana sekä molempien projektien osallistujilta saamiini palautteisiin. Tavoitteenani ei kummassakaan projektissa ollut opettaa mitään, vaan tarkoituksena oli luottaa siihen, että dialogi ja jaettu luova prosessi voisivat luoda mahdollisuuksia reflektiolle, tunnistetuksi tulemiselle ja voimaantumiselle (ks. myös Anttila 2003, 318).

Molemmissa projekteissa pedagogisen prosessin lähtökohtana oli ammentaa taiteellista materiaalia osallistujalähtöisesti syntyneen osallistujien omiin elämänkokemuksiin ja tunteisiin, jotka liittyivät jollain tapaa ilmastonmuutokseen tai ekologisiin kriiseihin. Koin tärkeänä, etten antanut edeltä liikkeitä, tekstiä tai muuta kopioitavaa tai opittavaa materiaalia ryhmille, vaan kaikki materiaali #LUFT- ja ILMA-projekteissa syntyi osallistujien yhteisessä prosessissa. #LUFT-projektissa kaikki nuoret hakeutuivat mukaan, koska halusivat olla tekemässä tanssiesitystä. Tämän takia esityksessä käytettiin paljon ryhmän intoa rakentaa erilaisia koreografia-osuuksia heränneiden ideoiden pohjalta. ILMA puolestaan sovelsi tanssin lisäksi myös teatterillisiä elementtejä, sillä osalla ryhmän osallistujista oli teatteritaustaa. Työryhmään kuuluivat osallistuja-esiintyjien lisäksi lavastus- ja vaatesuunnittelija, valosuunnittelija ja äänisuunnittelija, jotka kaikki toivat prosesseihin tärkeän panoksen ja tukivat ryhmästä syntyneitä ideoita omilla taidoillaan.

Molemmat projektit kyseenalaistivat tanssin tavanomaisempia esteettisiä arvoja, jotka usein keskittyvät tiettyihin laatuihin, kykyihin ja ominaisuuksiin (Frleigh 1987, 88; Lykkemark 2018, 53). Kannustaakseni molempien ryhmien osallistujia olemaan avoimia erilaisille liikkeille sanoin usein: ”Millainen liike tahansa, pieni tai suuri, on tervetullut.” Rohkaisin heitä myös kehottamalla: ”Anna kehon löytää liike sisältäpäin.” Halusin kannustaa ryhmäläisiä syventymään omaan sisäiseen kokemukseensa tanssista pelkkään estetiikkaan keskittymisen sijaan (ks. Foster 2014; Mäkinen 2018).

Tanssin lisäksi esityksissä käytetty dialogi, kirjoitettu ja puhuttu teksti, esineet ja muut esitykselliset elementit olivat samanarvoisia #LUFT- ja ILMA-esityksien koreografioissa, jotka saivat olla poikkitaiteellisia ja tyyliltään rönsyileviä. Projektien tavoitteena oli luoda tanssista teknisen esityksen sijaan jaettu käytäntö ja tila, joka kehitti koko työryhmän ymmärrystä

jokaisesta osallistujasta itsestään, muista ihmisistä ja maailmasta. Koska ryhmät olivat erittäin monimuotoisia, oli tärkeää ymmärtää, ettei erilaisten liikkeiden, tapojen, muistojen, tunteiden ja kokemusten välillä ollut arvojärjestystä. Tämä sisäisten arvohierarkioiden kyseenalaistaminen ja niiden tunnistaminen prosessin aikana olikin yksi hedelmällisimmistä opeista projektien aikana.

Olen aiemmin kirjoittanut #LUFT- ja ILMA-esitysprojekteista ekosiaalisen oikeudenmukaisuuskasvatuksen näkökulmasta (Foster & Turkki 2021; Turkki 2020) sekä kuvannut projekteissa käytettyjä työkaluja osana ilmastonmuutosta käsittelevää draamaopetusta (Lehtonen & Turkki 2020). Tässä artikkelissa keskityn käytännön työvaiheiden ja toiminnan kuvaamiseen siinä toivossa, että ne inspiroisivat muita pedagogeja luoviin ryhmälähtöisiin prosesseihin.

Monimuotoisuuden tunnistaminen autobiografian keinoin

#LUFT- ja ILMA-tanssiteoksien lähtökohtina oli monimuotoisuuden tunnistaminen ja erilaisten näkökantojen ja tapojen esille tuominen suhteessa ilmastonmuutokseen. Molempien projektien ryhmät koostuivat varsin eri-ikäisistä ja -taustaisista osallistujista. Alkuun oli tärkeää luoda tilaa keskustelulle sekä käydä läpi ryhmän yhteisiä sääntöjä ja tapoja toimia. Työskentelytavat myös mukautuivat vastaamaan ryhmien erilaisia tarpeita prosessien aikana. Ryhmien monimuotoisuus iän, taustojen, kulttuuristen yhteyksien, tiedon, uskomusten, olettamusten, tunteiden, kielten, taitojen ja rajoitteiden välillä tarjosi lähtökohtaisesti tilan, jossa ei yritetty päästä samaan ”muottiin”, vaan jokainen tutki juuri omaa suhdettaan yhteiseen teemaan.

Luovan työskentelyn ytimessä oli autobiografinen eli omaelämäkerrallinen työskentely, jossa jokainen osallistuja tutki omaa suhdettaan ilmastonmuutokseen ja sen herättämiin tunteisiin luovien harjoitusten avulla. Päätökseni käyttää omaelämäkerrallista työskentelyä näissä projekteissa perustui tarpeeseen tuoda moniäänistä keskustelua osaksi esitystä. Historiallisesti autobiografisten esitysten kehittämisellä on ollut poliittisia tarkoituksia, sillä 1960-luvun lopulla naisten oikeuksia tuotiin autobiografisten teatterikohtausten keinoin näyttämölle avaamaan dialogia. Nykyään autobiografisia esityksiä käytetään usein luomaan tilaa keskusteluille hiljennetyistä aiheista (Heddon 2008, 20–52) tai – kuten ILMA- ja #LUFT-esitysten kohdalla – avaamaan näkökulmia ilmastonmuutoksen käsitteilyyn.

Molempien projektien alussa osallistujien ensimmäisenä tehtävänä oli löytää internetistä kuva, joka käsitteli ilmastonmuutosta tai ekologista kriisiä ja jollain tapaa kosketti osallistujaa itseään. Jaoin nämä lehdistä ja internetistä löytyneet kuvat ja lähdimme tekemään improvisoitua liikettä, joka syntyi jokaisen omista kehollisista tuntemuksista, ajatuksista ja tunteista suhteessa jaettuihin kuviin. Tämän jälkeen keskustelimme ryhmässä heränneistä huomioista. Pyysin myös ryhmäläisiä kirjoittamaan vapaamuotoisen tekstin, jonka aiheena oli ”muutos” ja ”minä ja ilmastonmuutos”.

Seuraavaksi osallistujat saivat tehtäväkseen toteuttaa oman demoesityksen, joka käsitteli kunkin omaa suhdetta ilmastonmuutokseen ja perustui osallistujien kirjoittamiin teksteihin. Lähtökohta ja toteutustapa olivat hyvin avoimia, ja ainoana määrittäminenä oli, että suhde ilmastonmuutokseen liittyi jotenkin osallistujan omaan elämään, ajatuksiin tai tunteisiin. #LUFT-tanssiprojektin nuorimmat osallistujat toimivat pienryhmissä ja yhdistivät erilaisia ajatuksia ja ideoita yhteiseen kokonaisuuteen.

Nämä autobiografiset demoesitykset ja kirjoitukset auttoivat ryhmäläisiä tutustumaan toisiinsa ja samalla tunnistamaan, miten monella eri tavalla yhteinen ilmastonmuutosta käsittelevä teema saattoi linkittyä ryhmäläisten hyvin erilaisiin elämiin. Pyrimme käsittelemään demoja ja kirjoituksia ryhmässä niin, että kaikki rohkaistuivat jakamaan ajatuksiaan ja keskustelemaan yhdessä. Keskustelussa tärkeää oli puhua siitä, mitä itse koki ja näki, eikä niinkään määrittää toisia oman näkemänsä perusteella. Demoista tuli usein hyvin henkilökohtaisia ja koskettavia, ja ne toimivat pohjana ryhmässä tapahtuvalle keskustelulle ja tutustumiselle.

Kun ryhmät kokoontuivat prosessin alkupuolella, keskusteluissa käsiteltiin paljon faktoja ja pohdittiin suuria ilmastonratkaisuja. Usein keskusteluja värittivät hyvin apokalyptiset kuvat, jotka kuitenkin samalla pysyivät kaukana osallistujien arki- ja tunne-elämästä. Autobiografisten demotehtävien myötä keskustelu ilmastonmuutoksesta tuli lähemmäksi osallistujien omaa elämää, tunteita ja ajatuksia, jolloin keskusteluissa käsiteltiin enemmän toimintaa ja kykyä vaikuttaa asioihin. Samanaikaisesti kävimme läpi ilmastonmuutoksen herättämiä tunteita kirjoittaen niitä yhdessä paperille, jonka jälkeen luimme niitä ryhmässä ääneen.

Kaikki osallistujat lähestyivät autobiografisia tehtäviä tutkien samalla omaa identiteettiään suhteessa omaan työhön, taustaan, kiinnostukseen tai omiin henkilökohtaisiin kysymyksiin. Oli selvää, ettei työskentely käsitellyt vain yksilön suhdetta ilmastonmuutokseen vaan myös yksilön suhdetta omaan tarinaansa ja maailmaan.

Osallistujat kokivat toisten demojen näkemisen, niistä keskustelemisen ja omien demojen tekemisen molemmissa ryhmissä jännittäväksi mutta samalla myös ainutlaatuisella tavalla yhdistäväksi. Erilaisten näkökulmien kuunteleminen ja dialogi olivat tärkeä osa prosessia ja laajensivat monen osallistujan ymmärrystä siitä, miten monella tavalla ekologiset katastrofit voivat olla kietoutuneina elämiimme. Henkilökohtaisten tarinoiden ja tunteiden jakaminen herätti ryhmäläisten välille myös luottamusta.

Minä hengitän – kehollisuuden löytäminen

Autobiografisten tehtävien lisäksi tärkeässä osassa #LUFT- ja ILMA-tanssiteoksissa oli yhteisen kehollisen toimintatavan harjoittelu ja kehon avautuminen aisteille tanssin keinoin. Molemmissa projekteissa tärkeässä asemassa oli etenkin tuleminen tietoisemmaksi omasta hengityksestä sekä jaetun ilman muodostaman yhteyden tunnistaminen muihin eläviin ja ympäristöön.

Ensimmäisistä harjoituksista lähtien #LUFT- ja ILMA-prosesseissa harjoiteltiin hengityksestä lähtevää tanssi-improvisaation tekemistä yhdessä. Teimme molempien projektien alussa harjoitteen, jossa osallistujat liikkuvat oman uloshengityksensä aikana tilassa vapaasti valitsemallaan tavalla ja sisäänhengityksen aikana kuuntelivat ryhmää ja ympäristöä. Tällaisen harjoitteen tarkoitus oli herkistää osallistujien kehollista tietoisuutta omasta hengityksestään sekä herkistyä toisten kuuntelemiseen liikkeen aikana. Jokainen hengitti ja liikkui omaan tahtiinsa, mikä muodosti mielenkiintoista orgaanista liikettä ryhmässä. Kokeilimme harjoitetta myös silmät kiinni, mikä mahdollisti kehon syvemmän kuuntelun. ILMA-teoksessa tämä sama harjoite päättyi myös lopulliseen esitykseen.

ILMA-prosessin ensimmäisessä harjoitteessa pyysin jokaista osallistujaa kohtaamaan toisensa kerran hiljaisuudessa ja katseen avulla läsnä olevasti. Koska ryhmässä oli mukana myös viittomakieltä puhuva osallistuja ja halusin ryhmän ensikohtaamisen syntyvän normeista poikkeavalla tavalla, pyysin ryhmäläisiä kävelemään tilassa, pysähtymään kerran jokaisen osallistujan kohdalla ja ottamaan katsekontaktin. Yllätyksekseni huomasin, että sanattomat muutaman minuutin kohtaamiset loivat harjoitustilaan rauhallisen tunnelman, jossa ensikohtaamiset näyttivät myös ulospäin syviltä ja merkityksellisiltä. Jälkeenpäin keskustelimme tästä harjoituksesta ryhmässä, ja moni koki tulleen kohdatuksi. Samalla normeista poikkeava tapa kohdata toinen ilman puhetta oli myös monelle jännittävää. Tämä katsekontaktin luominen säilyi ILMA-prosessin yhte-

nä toimintatapana koko prosessin ajan, ja siitä tuli myös osa lopullista esitystä.

#LUFT- ja ILMA-prosesseissa tärkeässä asemassa oli myös erilaisten ilmastonmuutoksen herättämien tunteiden tutkiminen kehollisuuden ja tanssi-improvisaation keinoin. Ilmastotunteiden tutkiminen kehollisesti perustui siihen, että usein ilmastonmuutoksen herättämiin tunteisiin on vaikea löytää sanoja. Tunteet ovatkin usein vahvasti ja ensisijaisesti kehollisesti koettavia (Pihkala 2019b, 17). Halusin tanssi-improvisaation keinoin luoda tilaa, jossa voi tulkita kehossa olevia tunteita toiminnallisesti.

Molemmissa projekteissa käytin harjoitetta, jossa pyysin osallistujia kehollistamaan käsillään sillä hetkellä syntyvän ilmastonmuutokseen liittyvän tuntemuksensa. Seuraavaksi pyysin osallistujia löytämään yhden toistettavissa olevan liikkeen ja liittämään siihen äänen. Tämän jälkeen näytimme liikkeitä ja äänet muille ja teimme niistä yhteisen koreografian. Liikkeiden löytämisen jälkeen pyysin osallistujia myös nimeämään liikkeen kuvaaman tuntemuksen. Muutama osallistujista kommentoi prosessin lopussa, että usein ilmastotunteita oli helpompi käsitellä ja jakaa kehollisesti kuin nimeten. Liikkeet olivat usein sanoja abstraktimpia, joten niihin ei myöskään sisältynyt niin paljon henkilökohtaista tuomitsemista.

Ohjaajana huomasin myös, että ilmastotunteiden tutkiminen liikkeiden kautta ei myöskään vaikuttanut yleiseen ilmapiiriin niin paljon kuin sanallinen jakaminen esimerkiksi keskustelun aikana. Erilaiset ilmastotunteita tutkivat tanssi-improvisaatioharjoitteet sekä yhdessä tehdyt, aisteja aktivoivat improvisaatioharjoitukset antoivat tilaa tunteiden ja tuntemuksien keholliselle ja luovalle tutkimiselle aktiivisesti. Moni osallistuja kommentoi pystyneensä tanssi-improvisaation avulla paremmin hengittämään ristiriitaistenkin tunteiden läsnä ollessa.

Keholliset jaetut harjoitukset olivat hedelmällisiä, sillä osallistujien kokemuksiensa mukaan ne vahvistivat tietoisuutta hengityksestä, toisten ja muun maailman näkemisestä ja erilaisten tunteiden ja tuntemuksien tunnistamisesta omassa kehossa. Ne siis syvensivät tietoisuutta maailmassa olosta.

Esitys jaettuna tilana

Kun #LUFT- ja ILMA-projekteissa oli luotu erilaisia autobiografisia kohtaauksia ja yhdessä rakennettuja liikemateriaaleja, siirryttiin esityksen koostamisen vaiheeseen. Tämä vaihe oli kaikkein haasteellisin, sillä esityksen rakentaminen herätti ryhmäläisissä erilaisia odotuksia. Oli löydettävä rat-

kaisuja, joissa jokainen olisi näkyvillä esitysten aikana, ja samalla runko tukisi kokonaisuutta.

Tässä vaiheessa projektia kysyin osallistujilta, millaisia odotuksia ja toiveita heillä oli yhteisen esityksen rakentamisesta. Usein tämä vei hyvin huomion ryhmän sisäisestä prosessista taas ulos ja siihen, mitä ryhmä halusi jakaa esityksellään. Lopulliset esitysten rungot yhdistivät prosesseissa syntyneitä materiaaleja ja olivat muodoltaan hyvin palapelimaisia.

Suurin osa ILMA-projektin ja kaikki #LUFT-tanssiprojektin osallistujista kokivat esitystilanteen tärkeänä ja hienona kokemuksena. Yleisön antama palaute oli molemmissa esityksissä todella kannustavaa, ja monimuotoisten ryhmien aidot tarinat saivat katsojat liikuttumaan intiimeistä ja aidoista esityksistä. #LUFT- ja ILMA-tanssiesityksen jälkeen yleisöllä oli mahdollisuus jäädä juttelemaan esiintyjien ja muun työryhmän kanssa ja kirjoittaa halutessaan ajatuksiaan työryhmälle. Näiden palautteiden pohjalta huomasimme, että esitys itsessään oli antanut monelle katsojalle tilan tutkia omaa suhdettaan ekologisiin kriiseihin ja ihmisenä elämiseen osana suurempaa luontoa. Yleisön antamassa palautteessa toistettiin usein, miten koskettavaa oli nähdä monimuotoisia ryhmiä ja esiintyjien itsensä näköistä materiaalia näyttämöllä, ja monelle se loi tunnetta jaettuun tilaan kuulumisesta. Etenkin ensi kertaa esitysprojektissa mukana olevat osallistujat saivat yleisön kohtaamisesta ja palautteesta uskoa omaan toimintaansa ja kokivat merkityksellisyyttä.

Lopuksi

Projektien jälkeen monet #LUFT- ja ILMA-ryhmien osallistujista kuvasivat tunteneensa merkityksellisyyden ja osallisuuden tunnetta ollessaan osa ryhmää ja prosessia. Tämän lisäksi halu toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi ja tehdä entistä kestävämpiä valintoja tuntui monelle tärkeältä.

#LUFT-projektin nuoret kuvasivat projektissa mukana oloa voimaauttavaksi ja yhdistäväksi kokemukseksi. Nuoret kommentoivat myös, että harjoituskauden aikana moni oli saanut varmuutta omaan esiintymiseensä ja olemiseensa arkielämässä. Ryhmän salliva ilmapiiri oli jättänyt moneen itsevarmuutta, mikä näkyi nuorten tavassa olla ja kohdata toisia ihmisiä. #LUFT-projektin nuoret jatkoivat yhteydenpitoa myös projektin jälkeen ja toivovat esityksille edelleen jatkoa.

Koska ILMA-tanssiteos käsitteli etenkin ilmastotunteita, koki moni osallistujista saaneensa apua omaan ilmastoahdistukseensa ja riittämät-

tömyyden tunteeseensa, jolloin ilmastonmuutoksen käsittelemisestä tuli helpompaa. ILMA-projektin ylisukupolvinen keskustelu johdatti myös ainutlaatuisiin keskusteluihin yhteiskunnan arvopohjasta, ja kaikki mukana olleet kokivatkin monimuotoisen ryhmän kanssa työskentelyn ja dialogin merkittävimmäksi projektissa.

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta tarkasteltuina molemmat tanssi-projektit tarjosivat tilaa dialogille ja teeman tutkimiselle luovin keinoin. Kuuluminen ryhmiin puolestaan herätti monissa merkityksellisyyden tunnetta ja auttoi käsittelemään ilmastonmuutoksen herättämiä haastavia ja ristiriitaisia tunteita. Molemmissa projekteissa osallistujat kokivat prosessin olleen ainutlaatuinen juuri ryhmien monimuotoisuuden takia. Moni koki päässeensä tekemään esitysprojektia yhdessä sellaisten ihmisten kanssa, joiden kanssa ei muuten olisi luonnollisesti samoissa elinympäristöissä. Ryhmien monimuotoisuus oli kaikkien osallistujien mukaan myös laajentanut omaa käsitystä siitä, miten monin eri tavoin yhtä teemaa voidaan lähestyä. Samalla osallistujat molemmissa projekteissa kokivat osallisuutta monimuotoisessa ryhmässä ja siten ikään kuin valmistautuivat monimuotoiseen yhteiskunnalliseen toimintaympäristöön (Hämäläinen 2020).

Taide tarjoaa keinoja sosiaalisten rakenteiden ymmärtämiseen ja vaikeidenkin teemojen tutkimiseen dialogissa. Tämä mahdollistaa yhteyden löytämisen ristiriitaisissa ilmastoteemoissa ja auttaa pääsemään toiminnan äärelle. Luovat menetelmät voivat myös rikastuttaa erilaisten tunteiden tunnistamista ja niihin reagoimista ilmastonmuutoksen tai jonkin muun teeman käsittelyssä ja näin ollen kehittää resilienssiä erilaisten tunteiden äärellä.

LÄHTEET

- Anttila, E. 2003. *A Dream to the Unknown: Searching for Dialogue in Dance Education*. Doctoral dissertation. Acta Scenica 14. Helsinki: Theatre Academy.
- Foster, R. 2014. *Egottomuuden kokemus tanssi-innostamisessa*. Teoksessa A. Saari, O.-J. Jokisaari & V.-M. Värri (toim.) *Ajan kasvatus. Kasvatusfilosofia aikalauskritiikkinä*. Tampere: Tampere University Press, 340–366.
- Foster, R & Turkki, N. 2021. *EcoJustice Approach to Dance Education*. *Journal of Dance Education* (ahead of print). DOI: <https://doi.org/10.1080/15290824.2021.1906430>

- Fraleigh, S. H. 1987. *Dance and the lived body: descriptive aesthetics*. Pittsburg, Pennsylvania: University of Pittsburgh Press.
- Hansen, G. & Cramer, W. 2015. Global distribution of observed climate change impacts. *Nature Climate Change* 5 (3), 182–185. DOI: <https://doi.org/10.1038/nclimate2529>
- Heddon, D. 2008. *Autobiography and performance*. Houndsmills, Basingstroke: Palgrave Macmillan.
- Hämäläinen, J. 2020. Sosiaalipedagoginen toimintatapa ja vapaa sivistystyö. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja* 21, 149–152. DOI: <https://doi.org/10.30675/sa.101290>
- IPCC 2018. *Global Warming of 1.5°C*. Geneva: Intergovernmental Panel for Climate Change. Saatavissa https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Full_Report_High_Res.pdf (haettu 1.6.2021).
- Lehtonen, A. & Turkki, N. 2020. In the Air – Moving through climate emotions. *Nordisk dramapedagogisk tidsskrif* 57 (2), 20–25. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.2535-4310-2020-02-06>
- Lykkemark, M. 2018. Object. Mirror. Tempo. *Nordic Journal of Dance* 9 (2), 52–63. DOI: <https://doi.org/10.2478/njd-2018-0011>
- Mäkinen, M. 2018. Taiteellinen tutkimus kontakti-improvisaation arvoista somaesteettisen esityksen kehityksessä. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu.
- Pihkala, P. 2019a. *Climate Anxiety*. Helsinki: MIELI ry. Saatavissa https://mieli.fi/wp-content/uploads/2021/12/mieli_climate_anxiety_30_10_2019.pdf (haettu 1.6.2021).
- Pihkala, P. 2019b. *Mieli maassa? Ympäristötunteet*. Helsinki: Kirjapaja.
- Turkki, N. 2020. *Woven into the air – Dance as a practice towards ecologically and socially just communities*. Helsinki: Theatre Academy, Art University.

